

УДК 336.717.11(477)

О. М. Музичка*Львівська комерційна академія***СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ
ТА ОЦІНКИ ЯКОСТІ АКТИВІВ БАНКУ**

Розкривається суть якості активів, досліджується їх вплив на ліквідність банку й виокремлюються основні параметри, що лежать в основі аналізу та оцінки. Висвітлюються сучасні методичні підходи та конкретизується комплекс аналітичних процедур аналізування й оцінювання якості активів банку з урахуванням системи показників.

Активи банку, аналіз та оцінка якості, сучасні методичні підходи

У сучасних умовах функціонування банківської системи України суттєвими залишаються обсяги проблемних активів, передусім неякісних кредитів та резервів для відшкодування можливих втрат по них, що негативно впливає на ліквідність і фінансову стійкість банків. Це зумовлює потребу в систематичному моніторингу якості активів як окремих банків, так і системи загалом, оскільки незадовільна якість їх, як засвідчив досвід минулих років, може призвести до фінансової нестабільності, розвитку кризових явищ та неліквідності фінансового ринку. З огляду на це, в сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема оцінювання якості банківських активів як необхідна передумова визначення ступеня надійності та ефективності діяльності банку, що базується на попередньо здійсненому аналізі, спрямованому на формування системи заходів щодо попередження та виходу з кризових ситуацій і забезпечення стабільності роботи.

Проблемні аспекти визначення якості активів, методичні підходи до їх аналізу та оцінки висвітлено у вітчизняному законодавстві [3,4], працях вітчизняних і зарубіжних дослідників – таких, як: А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко [1] Л.М. Єріс [2], В. Сирота, О. Терещенко [5], Н.Є. Соколінська [6], В.В. Тен, Б.І. Герасимов, А.В. Доукін [7], С. Саксонова, І. Соловійова [9] та ін. Разом з тим, сьогодні суттєвої конкретизації потребують питання формування методичного інструментарію аналізу та оцінки якості активів банку з урахуванням їх комплексного впливу на діяльність банку.

Метою нашої статті є висвітлення сучасних методичних підходів до аналізу та оцінки якості активів банку на основі використання комплексу аналітичних процедур з урахуванням системи показників та критеріїв їх оцінювання.

При оцінці якості активів банку насамперед важливо конкретизувати суть даного поняття, яке, на нашу думку, можна трактувати виходячи як із змісту цієї категорії, так і з функціональних характеристик активів. В економічній літературі існують різні визначення поняття «якість активів». Так, В. Сирота,

О. Терещенко зазначають, що під указаним терміном варто розуміти інформацію про властивості та параметри, котрі забезпечують високу прибутковість та ефективність банківської діяльності [5, с. 343]. Л. М. Єріс вважає, що якість активів банку визначається їхньою ліквідністю, обсягом ризикових активів, складом і структурою недоходних активів, загальним обсягом і часткою активів, що приносять дохід. Висока якість активів визначається такими умовами, як: 1) повна зворотність будь-якого активного фінансового інструмента в строки, оговорені договором; 2) одержання доходів від будь-якого активного фінансового інструмента у вигляді відсотків, дивідендів й інших доходів. Якість активів перебуває в прямій залежності від доцільності й оптимальності їхньої структури, рівня диверсифікації операцій, від обсягу активів з різними ознаками проблемності [2].

Російські науковці (В.В. Тен, Б.І. Герасимов, А.В. Докукін) стверджують, що під якістю активів слід сприймати інформацію про властивості і параметри, які забезпечують стійке функціонування банку як системи, дозволяють йому успішно розвиватися, адаптовуватися до ринкового середовища та виконувати свої функції в економіці країни [7].

Таким чином, якість активів можна розглядати в контексті сукупності тих властивостей і параметрів, які визначають їх здатність генерувати стабільні грошові потоки упродовж тривалого періоду й характеризуються рівнем ризиковості, ліквідності і прибутковості, забезпечуючи фінансову стійкість й ефективну діяльність банку. Висока якість активів визначається передусім повною або потенційно повною поверненістю грошових коштів в обумовлені терміни з урахуванням нарощеної вартості (для розміщених активів) або можливістю реалізувати актив за вартістю, не меншою за його балансову.

З вищезазначеного окреслюється важливість аналізу та оцінки якості активів банківської установи, яка ґрунтується на тому, що активи:

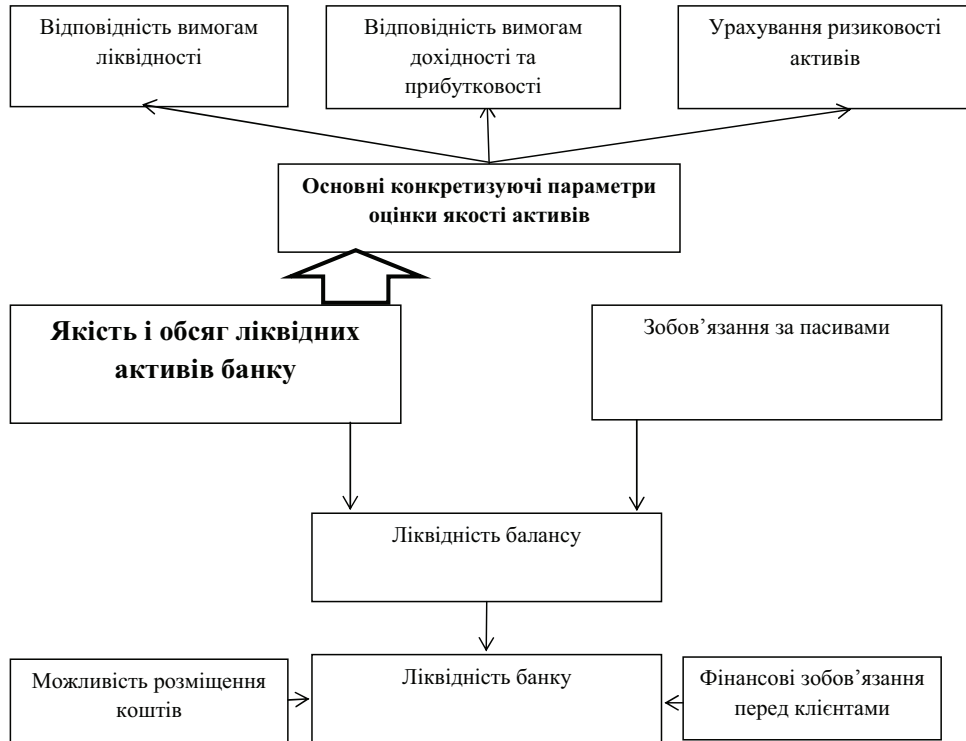
відображають кількісні, продуктові характеристики банку та його ринкові можливості;

піддаються численним ризикам, які впливають на фінансовий результат; виконують низку важливих функцій у забезпеченні ліквідності (див. рисунок), платоспроможності та прибутковості при визначенні надійності банку; обумовлюють рівень достатності капіталу, кредитного ризику, який бере на себе банк, оскільки від збалансованості активів і пасивів за строками і сумами залежить рівень валютного і процентного ризиків.

Отже, аналіз та оцінка якості активів банку відноситься до найтривалішої і найважливішої стадії аналізу банківської діяльності й обумовлює ліквідність, платоспроможність банку та його прибутковість. В умовах наявності якісних активів банк навіть при мінімальному розмірі власного капіталу може стабільно та ефективно функціонувати.

На результативність комплексної оцінки якості активів впливає використання відповідних методів. При оцінці й аналізі стану банківських активів застосовують в основному чотири методи: балансової вартості; ринкової вар-

тості; регламентацій; експертний. Два останніх є змішаними, тобто поєднують методи балансової і ринкової вартості. Вибір методу залежить від мети аналізу та деяких інших факторів [6, с. 56].

Урахування впливу якості активів на ліквідність банку
(авторське узагальнення)

Метод балансової вартості застосовується для оцінки активів банківської установи загалом та її структурних одиниць зокрема. Базується на виявленні динаміки обсягу та структури активів у цілому, окремих портфелів, показників прибутковості і дохідності. Проте є недоцільним для застосування в кризових умовах, коли вартість кредитів, цінних паперів, дебіторської заборгованості й інших активів стрімко змінюється, а отже, не забезпечує достовірного оцінювання впливу активів на фінансову стійкість банку – їх вартість у даному випадку порівняно з реальною завищена.

Метод ринкової вартості – більш прийнятний з позицій впливу активів на фінансову стійкість банку, зокрема в кризових умовах. Вимір активів банку згідно з цим методом дає динамічнішу й обґрунтованішу їх оцінку. Але разом з тим є витратнішим і суперечливим, оскільки ринкова вартість активів та їх знецінення в банках встановлюються в залежності від різних підходів. Це нега-

тивно впливає на результати оцінювання якості і вартості активів банківського сектору загалом. Є обґрунтованим лише за умови вироблення однакових підходів до оцінки ринкової вартості окремих видів і груп активів. У процесі його застосування порівнюється втрата вартості активів у динаміці і виявляються фактори, що обумовили її в аналізованому періоді, оцінюється стан інших кількісних показників активів, розкриваються причини погіршення якості та знецінення активів.

Метод регламентацій передбачає оцінювання стану банківських активів відповідно до рекомендацій органів банківського нагляду, що стосуються переважно обмеження кредитних й інвестиційних операцій і ризиків, які супроводжують їх, і використовується при аналізі якості активів, та дотримання вимог чинного законодавства.

Експертний метод полягає в комплексному використанні сукупності кількісних і якісних показників, що характеризують стан активів, та передбачає здійснення факторного аналізу, який є доволі складним і потребує високого професійного рівня аналітиків.

У вітчизняній банківській практиці якість активів оцінюється органами банківського нагляду на основі використання рейтингової системи CAMELS, згідно з якою враховуються фактори: співвідношення між обсягом нестандартних активів та сукупними активами; рівень активів з негативною класифікацією з урахуванням сформованих резервів під ці активи в сукупних активах; дотримання вимог банківського законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку (зокрема нормативів кредитного ризику та інвестування); концентрація за активними операціями щодо одного позичальника/контрагента або групи поєднаних позичальників/контрагентів, рівень галузевих концентрацій, концентрацій по країнах тощо; обсяг операцій з інсайдерами та ставлення до них керівництва; ефективність управління кредитним портфелем і портфелем цінних паперів щодо стратегій, положень, процедур і систем контролю; претензійно-позовна робота; рівень резервів на покриття можливих збитків за активними операціями (порівняно з нестандартними активами), правильність їх розрахунків і повнота формування; якість, обсяги, тенденції та управління іншими активами, у тому числі коштами в інших банках, дебіторська заборгованість, вкладення в основні засоби та нематеріальні активи тощо [4].

З урахуванням вищезазначених факторів формується бальна оцінка банку за показником якості активів (див. таблицю).

Новий підхід до класифікації активів за категоріями якості закладений у Положенні «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» №23 від 25.01.2012 р., де зазначається, що банк для розрахунку резервів класифікує активи/надані фінансові зобов'язання за такими категоріями якості: I (найвища) – немає ризику або ризик мінімальний; II – помірний ризик; III – значний ризик; IV – високий ризик; V (найнижча) – реалізований ризик [3].

Характеристики банку за критерієм бальної оцінки якості активів

Рейтин- гова оцінка	Характеристика
1	2
1	Співвідношення між обсягами нестандартних і сукупних активів – низьке і добре контрольоване; рівень активів з негативною класифікацією з урахуванням сформованих резервів під ці активи в сукупних активах не викликає занепокоєння служби банківського нагляду; концентрації за активними операціями (у тому числі з урахуванням галузей, операцій з пов'язаними особами/інсайдерами, вкладень під заставу одного типу, ризику країни тощо), добре контрольовані та пов'язані з мінімальним ризиком; внутрішні положення, котрі регулюють проведення активних операцій, достатні та які враховують усі зміни, що відбулися в банку та в нормативно-правових актах України з питань банківської діяльності; банк дотримується нормативних вимог, установлених Національним банком, щодо кредитного ризику та інвестування; управління кредитним портфелем і цінними паперами ефективне та добре контрольоване, тобто банк користується продуманими й обґрунтованими критеріями кредитної/інвестиційної діяльності, контролює проблемні кредити/вкладення та кредити інсайдером тощо; керівництво забезпечує достатній рівень резервів на покриття можливих збитків за активними операціями (у тому числі кредитними); ризик, пов'язаний з іншими активами банку (дебіторська заборгованість, кошти в інших банках тощо), є прийнятним і не становить загрози збитків.
2	Характеристики банку подібні до попередніх, але існують недоліки, пов'язані з одним або кількома факторами. Керівництво здатне виправити ці недоліки без посилення контролю органів банківського нагляду. Цей банк може мати одну або більше з перелічених нижче характеристик: обсяги нестандартних активів та/або негативно класифікованих за результатами інспекційної перевірки більші, ніж за даними банку, не загрожують капіталу банку; керівництво звернуло на цей факт належну увагу й має намір і змогу виправити ситуацію; критерії надання кредитів, здійснення інших активних операцій та методи контролю з боку керівництва мають деякі недоліки; потребують удосконалення порядок ідентифікації осіб та процедури здійснення операцій з інсайдерами банку; активні операції (крім кредитних та операцій з цінними паперами) малоприбуткові або пов'язані з дещо підвищеним ризиком, але не становлять реальної загрози для ліквідності і платоспроможності банку.
3	Банк має суттєві недоліки, пов'язані з одним або декількома факторами. Активи банку мають одну або кілька з таких характеристик: співвідношення між обсягом нестандартних активів і сукупними активами має тенденцію до збільшення, рівень активів з негативною класифікацією з урахуванням сформованих резервів під ці активи до сукупних активів не контролюється належним чином; недостатній резерв для відшкодування можливих втрат за активними операціями (у тому числі кредитними); недосконалі критерії здійснення активних операцій, у тому числі кредитної діяльності, недостатні процедури щодо контролювання; операції з інсайдерами проводяться на пільгових (більш сприятливих) умовах і викликають занепокоєння служби банківського нагляду; періодично порушуються окремі нормативи кредитного ризику та/або інвестування; інші активи банку (крім кредитів), пов'язані з підвищеним ризиком, який може погіршити ліквідність і платоспроможність банку. Служба банківського нагляду повинна контролювати діяльність банку та впливати на його керівництво з метою вжиття негайних заходів щодо виправлення недоліків.

Продовж. таблиці

1	2
4	Банк має значні недоліки в діяльності, які можуть призвести до суттєвого погіршення стану капіталу та неплатоспроможності, якщо їх негайно не виправити. Активи банку мають одну або кілька з таких характеристик: обсяг нестандартних активів (у тому числі кредитів, крім класифікованих «під контролем») за результатами інспекційної перевірки продовжує зростати, що може призвести до зменшення регулятивного капіталу та до неплатоспроможності, якщо не вжити негайних заходів щодо виправлення ситуації; обсяг активів з негативною класифікацією з урахуванням сформованих резервів під ці активи наближається до граничного значення (співвідношення між обсягом негативно класифікованих активів з урахуванням резервів під ці активи та сукупними активами менше 60 відсотків); обсяг нестандартних кредитів (особливо кредитів з негативною класифікацією) значно перевищує резерв для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями та являє загрозу капіталу; інші активи становлять загрозу втрати капіталу і можуть призвести до неплатоспроможності банку. Служба банківського нагляду має приділяти особливу увагу такому банку для того, щоб забезпечити негайні заходи щодо виправлення недоліків з боку його керівництва.
5	Обсяг негативно класифікованих активів з урахуванням сформованих резервів під ці активи становить 60 і більше відсотків сукупних активів і призводить до зниження показника адекватності регулятивного капіталу до двох відсотків. У діяльності банку є значні порушення та недоліки. Ймовірність того, що заходи, здійснені керівництвом банку, для покращення якості активів будуть успішними, дуже мала.

*Джерело [4].

Заборогованість за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями, віднесеними до V категорії, є безнадійною. Банк самостійно встановлює порядок визначення показника ризику активу в межах діапазонів, визначених для відповідних категорій якості активів/наданих фінансових зобов'язань, у тому числі з урахуванням кредитної історії боржника, а також іншої інформації, що забезпечує об'єктивну оцінку подій та обставин, які можуть свідчити про наявність ризиків погашення боргу боржником з перевищенням строків, передбачених умовами договору, або невиконанням договірних умов. Банк класифікує не вище V категорії якості актив, за яким більше ніж 50 відсотків боргу прострочено понад 90 днів [3].

Основним фактором, що впливає на загальну якість активів, є якість кредитного портфеля і розробленої кредитної політики банку. Кредити займають найбільшу питому вагу в активах банку, істотно впливаючи на їхню якість. Менш помітний вплив мають цінні папери та інші активи. У даному випадку оцінка якості активів відображає розмір існуючих і потенційних ризиків, пов'язаних з кредитно-інвестиційним портфелем й іншими активами, та повинна відображати достатність резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями. З огляду на це, при оцінці якості активів слід виходити з таких передумов:

відповідності стандартів андеррайтингу, обґрунтованості кредитної та інвестиційної політики (ліберальної чи консервативної, агресивної чи поміркованої) й практики виявлення ризиків;

тенденцій щодо вирішення питань реструктуризації проблемних активів; диверсифікації та якості кредитного й інвестиційного портфелів; масштабів здійснення андеррайтингу цінних паперів і впливу контрагентів;

концентрації активів;

здатності керівництва банку належним чином здійснювати управління активами, у тому числі своєчасно виявляти проблемні активи;

прибутковості активів;

адекватності внутрішнього контролю та інформаційної системи [8, 9].

Отже, оцінка якості активів, безсумнівно, є дуже важливим завданням для кожного банку. Практичний досвід засвідчує, що низька якість активів є найпоширенішою причиною банкрутств ряду банків, тому постійна оцінка їхньої якості, особливо кредитного портфеля та вкладень у цінні папери, дозволить уникнути ознак проблемності та неплатоспроможності.

Відповідно до цього комплекс аналітичних процедур щодо аналізу та оцінки якості активів можна конкретизувати в контексті визначення їх «життєздатності», а також оцінювання рівня ризиковості, ліквідності й прибутковості, що передбачає формування відповідної системи якісних і кількісних показників, які доцільно розглядати в межах двох основних груп: 1) структурні показники, що характеризують співвідношення окремих груп активів за якістю; 2) коефіцієнти, які визначають співвідношення окремих видів активів, капіталу, доходів, прибутку. Відповідно до цього розглянемо конкретизуючі параметри оцінки якості активів банку з використанням ряду показників.

1. *Аналіз і оцінка активів банку з позиції ризиковості* передбачає оцінку рівня ризику окремих активів та достатності сформованих резервів для покриття можливих втрат. Передбачає:

розрахунок коефіцієнта ризиковості активів шляхом ділення активів, зважених за ступенем ризику до загальних активів банку, який визначає рівень активів з підвищеним ризиком і характеризує ступінь ризиковості політики банку. Збільшення цього коефіцієнта свідчить про погіршення якості активів банку з позиції ризику;

розрахунок нормативів кредитного ризику та нормативів інвестування (максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), великих кредитних ризиків (Н8), максимального розміру кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9), максимального сукупного розміру кредитів, гарантій і поручительств, наданих інсайдерам (Н10); інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)-1, загальної суми інвестування (Н12).

2. *Аналіз активів з позиції їх відповідності вимогам ліквідності.* Передбачає:

вивчення складу активів за ступенем їх ліквідності. У процесі аналізу активів банку з огляду їх відповідності якісним вимогам ліквідності спочатку здійснюють групування активів за ступенем ліквідності, при цьому виділяють групи високоліквідних і ліквідних активів, а також активів довгострокової ліквідності;

визначення питомої ваги високоліквідних у загальній сумі активів банку і розрахунок коефіцієнта співвідношення суми високоліквідних і дохідних активів банку, який показує, скільки гривень високоліквідних припадає на гривню дохідних активів банку;

розрахунок й аналіз коефіцієнта ліквідності активів як співвідношення активів, зважених за ступенем ліквідності до сукупних активів банку, проте цей коефіцієнт може бути визначений лише за умови розроблення критеріїв ліквідності кожного виду активів банку;

розрахунок обов'язкових нормативів ліквідності: миттєвої (Н4), поточної (Н5) та короткострокової (Н6). У процесі аналізу дані нормативи розглядаються в порівнянні з їх нормативними значеннями і в динаміці. Оцінюючи ці коефіцієнти, слід пам'ятати, що надто високі їхні значення негативно впливають на дохідність банку, а занадто низькі – свідчать про погіршення надійності банку.

3. Аналіз і оцінка активів банку з огляду їх відповідності вимогам дохідності та прибутковості. Являє собою найважливіший напрям аналізу якості активів банку, оскільки ефективний стан активів (з позиції реальної «віддачі») забезпечує одержання банком необхідних доходів і прибутку, що, у свою чергу, є основною метою його діяльності. Передбачає:

групування активів банку на дохідні і недохідні. До дохідних, або так званих «працюючих», відносяться: портфель цінних паперів; надані міжбанківські кредити і розміщені депозити в інших банках; кредити та заборгованість клієнтів; інвестиції в асоційовані і дочірні компанії; інвестиційна нерухомість і ін.;

визначення питомої ваги дохідних і недохідних активів у їх загальному обсязі. У міжнародній практиці вважається, що цей коефіцієнт має бути не менше 93%. Збільшення частки недохідних активів банку більш як на 7% може призвести до банкрутства. З урахуванням специфіки розвитку українських банків середнє значення цього коефіцієнта коливається в межах 70–80% і характеризує ділову активність установ з позиції ефективності розміщення ресурсів. При цьому слід враховувати, що збільшення питомої ваги працюючих активів не повинно призводити до зниження частки високоліквідних активів;

розрахунок показників ефективності використання активів банку. У даному випадку можна використовувати як кількісні, так і якісні показники, зокрема: дохідність активів; прибутковість активів (ROA); дохідність окремих груп активів; прибутковість окремих груп активів.

Виконуючи аналітичні процедури, слід зважати на те, що кількісні параметри являють собою лише попередню оцінку якості активів, яка здійснюється на основі фінансової звітності банку. Для детальнішої оцінки потрібно на основі первинної інформації виокремити в складі активів ті, поверненість яких викликає сумнів. Така інформація є конфіденційною, тому аналіз проводиться безпосередньо банківською установою чи органами банківського нагляду і контролю.

Таким чином, якість активів є вагомим індикатором раціональності сформованої політики банку у сфері здійснення активних операцій, що означає, якою мірою активи банку сприяють досягненню його основних цілей, зокрема, забезпеченню прибуткової діяльності та стабільного розвитку. Комплексна оцінка якості активів банку дозволить зробити обґрунтовані висновки та сформулювати пропозиції щодо подальшого розвитку банківської установи, її конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Тому наступним кроком у подальших дослідженнях повинні стати розроблення механізму оцінки якості активів банку та конкретизація його місця й ролі в стратегії розвитку банку.

1. Аналіз банківської діяльності : підруч. / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко [та ін.] ; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с.
2. Єріс Л.М. Комплексний аналіз якості активів банку / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/1352/1/BANK%20ASSETS.pdf>
3. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : затв. Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р. №23. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS [Електронний ресурс] : затв. постановою Правління НБУ від 08.05.2002 р. №171. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
5. Сирота В. Вирішення проблем якості активів банку як основне завдання антикризового менеджменту банківської установи / В.Сирота, О. Терещенко // 36. наук. пр. ДЕТУТ. – Сер. Економіка і управління. – 2012. – Вип. 19. – С. 341–346.
6. Соколинская Н.Э. Оценка и анализ состояния активов кредитной организации / Н.Э. Соколинская // Банковское дело. – 2010. – №3. – С. 56–61.
7. Тен В. В. Экономические категории качества активов коммерческого банка / Тен В. В., Герасимов Б. И., Докукин А. В.; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. Б. И. Герасимова. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2002. – 104 с.
8. Asset quality [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fdic.gov/regulations/safety/manual/section3-1.pdf>.
9. Saksonova S. Analysis of the quality and profitability of assets in the banking system and the impact of macroeconomic factors on its stability – case of Latvia [Електронний ресурс] / S. Saksonova, I. Solovjova // International Conference On Applied Economics – ICOAE 2011. – P. 537–548 – Режим доступу: <http://kastoria.teikoz.gr/icoae2/wordpress/wp-content/uploads/2011/10/058.pdf>.

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ И ОЦЕНКЕ КАЧЕСТВА АКТИВОВ БАНКА

Раскрывается сущность качества активов, исследуется их влияние на ликвидность банка и выделяются основные параметры, которые лежат в основе анализа и оценки. Рассматриваются современные методические подходы и конкретизируется комплекс аналитических процедур анализа и оценки качества активов банка с учетом системы показателей.

APPROACHES TO MODERN METHODS OF ANALYSIS AND EVALUATION OF QUALITY OF BANK ASSETS

The essence of asset quality, and their influence on the liquidity of the bank and is allocated specifying parameters that underlie their analysis and evaluation. The modern methodological approaches and analytical procedures specified complex analysis and evaluation of the quality of bank assets based scorecard.

Стаття надійшла 14.02.2013

УДК 658.7:658.1

Н. Р. Струк*Українська академія друкарства***ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Визначено особливості логістичних витрат, окреслюється важливість розробки ефективних методів аналізу, представлено авторську розробку щодо поділу за видами економічного аналізу логістичних процесів сучасних підприємств.

Економічний аналіз, логістичний процес, підприємство, витрати.

В умовах глобалізаційних процесів розвитку економіки особливо важливого значення набувають питання щодо пошуку альтернативних, інноваційних управлінських підходів, реалізація яких дасть підприємству економічний ефект.

Сьогодні для підприємств країни першочерговим завданням повинен бути пошук науково обґрунтованих шляхів підвищення ефективності їхньої діяльності на основі впровадження інноваційних методів управління всіма бізнес-процесами, в яких бере участь підприємство, що, у кінцевому підсумку, повинне проявлятися в поліпшенні його економічних параметрів. Саме тому особливої уваги потребує такий напрямок, як логістика, що є лакмусовим папірцем для аналізу життєздатності підприємства в сучасних реаліях.

Проблеми пошуку управлінських підходів, що орієнтуються на логістичну концепцію, уже тривалий час розглядають у своїх працях українські вчені-економісти, зокрема, М. Окландер, О. Новиков, Л. Фролова, Н. Чухрай, Є. Крикавський та ін. У їхніх працях відображено ґрунтовні результати досліджень основних шляхів і чинників розвитку українського підприємництва завдяки впровадженню логістичного підходу до управління матеріальними й іншими потоками. Проте існуюче ринкове середовище, в якому працюють сучасні підприємства, диктує потребу в продовженні досліджень проблеми ефективності та впровадження логістики.

Завданням цієї статті є розкриття методологічної сутності економічного аналізу логістичних процесів. Поставлена мета зумовила необхідність аналізу специфіки системи управлінської звітності, яка дозволяла б визначити належність логістичних витрат до певного функціонального циклу.

У кожному логістичному циклі результати логістичної діяльності підприємства відображаються фактичним розміром витрат, пов'язаних з виконанням певних логістичних операцій, кожна з яких виступає необхідною умовою здійснення даного циклу. Тому актуальним питанням для підприємств є створення адаптованої до їх специфіки системи управлінської звітності, яка б дозволяла визначати розміри і належність логістичних витрат до певного функціонального циклу. До того ж існує можливість використати той факт, що витрати, пов'язані з прогнозуванням попиту, управлінням замовленнями, упако-